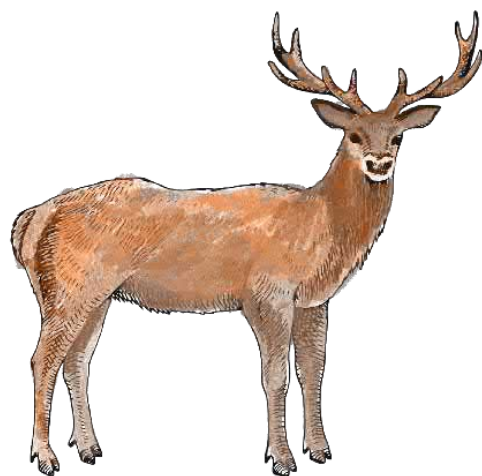
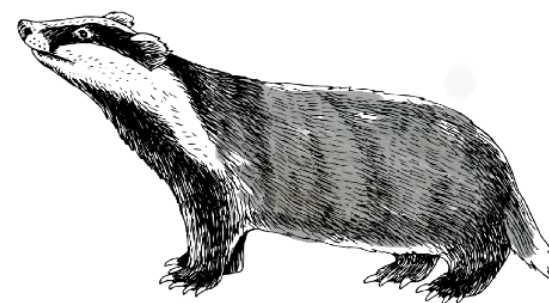
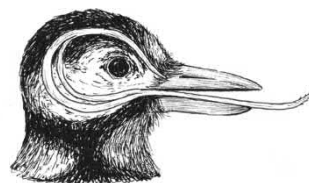
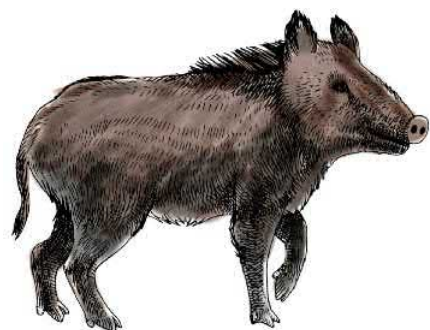
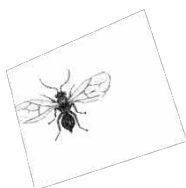

ΙΧΝΗ ΖΩΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επαφή με τη φύση αποτελεί πηγή υγείας - ψυχικής, σωματικής και συναισθηματικής. Τα αποτελέσματα ενός αυξανόμενου αριθμού μελετών επιβεβαιώνουν ότι όσο πιο συχνά περνάμε χρόνο στο δάσος και όσο πιο ισχυρά συνδεόμαστε με αυτό, τόσο πιο υγιείς είμαστε. Και η ζωή μας είναι πληρέστερη καθώς και πιο ευτυχισμένη. Αυτό ισχύει για όλους - παιδιά και ενήλικες. Η συχνή και βαθιά επαφή με τη φύση είναι ιδιαίτερα σημαντική για τα παιδιά - χάρη σε αυτήν αναπτύσσονται με τον βέλτιστο τρόπο. Ως εκ τούτου, αξίζει να επισκέπτεστε μαζί τους όσο το δυνατόν συχνότερα δάση, λιβάδια, ερημοτόπους, όχθες λιμνών ή ποταμών. Αξίζει να υποστηρίξουμε το φυσικό τους ενδιαφέρον για τη φύση και να τα συνοδεύουμε στην ανακάλυψή της.

Όταν επισκέπτεστε ένα δάσος, μπορείτε πάντα να είστε σίγουροι ότι εισέρχετε σε ένα μέρος γεμάτο ζωή, που κατοικείται από μια μεγάλη ποικιλία πλασμάτων - φυτά, ζώα, μανιτάρια και πολλά άλλα. Καθώς τα γνωρίζεις καλύτερα, εγκαθίστασαι όλο και πιο σταθερά στο δάσος.

Συνήθως ο μεγαλύτερος ενθουσιασμός προέρχεται από την παρατήρηση μεγάλων θηλαστικών, αν και, φυσικά, αυτά είναι λιγότερο πιθανό να τα δούμε - σε αντίθεση με τα έντομα και τις αράχνες ή τα πουλιά. Αυτό δεν σημαίνει ότι τα άλλα ζώα στο δάσος απουσιάζουν. Είναι σίγουρο ότι αυτή τη στιγμή σας παρακολουθούν από απόσταση ασφαλείας. Δεν συνειδητοποιείτε καν πόσα ζευγάρια μάτια σας παρακολουθούν με περιέργεια!

Είστε σε θέση να ανακαλύψετε ποια ζώα βρίσκονταν εδώ πριν λίγο; Πριν από λίγες ώρες ή ακόμη και πριν από μήνες ή χρόνια; Φυσικά, υπάρχει τρόπος να το κάνετε! Υπό την προϋπόθεση ότι τα ζώα αφήνουν ίχνη της παρουσίας τους - ίχνη αποτυπωμένα στη λάσπη, περιττώματα, σημάδια ροκανίσματος ή φωλιές. Αρκεί να παρατηρήσετε αυτά τα ίχνη και να προσπαθήσετε να αναγνωρίσετε ποιος είναι ο δημιουργός τους.

Το φυλλάδιο αυτό πραγματεύεται ίχνη που μπορεί να συναντήσετε πολύ συχνά κατά τη διάρκεια αποστολών σε δάση και λιβάδια. Σας ενθαρρύνουμε θερμά να μην προσπαθήσετε μόνο να βρείτε ποιο ζώο είναι υπεύθυνο για ένα συγκεκριμένο ίχνος. Αξίζει να σταματήσετε δίπλα του για μεγαλύτερο διάστημα. Σκύψτε, γονατίστε και εξετάστε το πιο προσεκτικά. Ή ρίξτε μια ματιά με κιάλια. Φανταστείτε το ζώο που βρισκόταν σε αυτό το σημείο πριν από εμάς - πώς έμοιαζε, τι έκανε, αν ήταν ξεκούραστο ή κουρασμένο... Αξίζει επίσης να κοιτάξετε γύρω σας και να αναζητήσετε άλλα ίχνη της παραμονής του ζώου. Ίσως μπορείτε να βρείτε το μονοπάτι από το οποίο έφυγε; Ή ίχνη που δείχνουν ότι δεν ήταν εδώ μόνο του, αλλά συνοδευόταν από την οικογένειά του;

Με αυτού του είδους τη μελέτη, οι πατημασιές που αφήνουν τα ζώα ζωντανεύουν ακόμα πιο έντονα το δάσος και μας επιτρέπουν να νιώσουμε σαν στο σπίτι μας σε αυτό.

Μην ξεχνάτε ότι κάθε δάσος είναι ένας τόπος όπου ζουν άγρια πλάσματα - γι' αυτό φροντίστε για τη δική σας ασφάλεια και τη δική τους. Η ικανοποίηση της περιέργειάς μας δεν πρέπει να συνεπάγεται την όχληση των ζώων...

ΑΓΡΙΟΓΟΥΡΟΥΝΟ

Όταν συναντάτε ένα μέρος στο δάσος που είναι γεμάτο νερό και λάσπη - αξίζει να διεισδύσετε σε αυτό και να ψάξετε για δέντρα που είναι λασπωμένα και χωρίς φλοιό σε ύψος έως 1 m. Αυτό είναι ένα αναμφισβήτητο σημάδι της ύπαρξης αγριογούρουνων. Ο τόπος όπου κάνουν μπάνιο - ονομάζεται babysit.

© shutterstock

περιττώματα

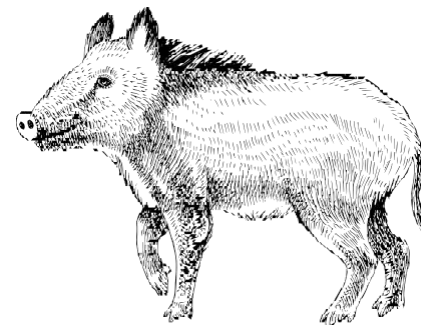

© Maja Glowacka

ίχνη

© Maja Glowacka

© shutterstock

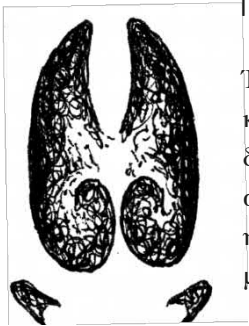
Τα αγριογούρουννα λατρεύουν να κυλιούνται στη λάσπη, τις ζεστές μέρες δροσίζονται με αυτή και αργότερα, όταν η κρούστα λάσπης στεγνώνει πάνω τους - τρίβονται στους κορμούς και την ξύνουν με ευχαρίστηση. Ταυτόχρονα, ξεφορτώνονται τα παράσιτα και σημαδεύουν τα δέντρα που αποτελούν το όριο της επικράτειάς τους.

Εάν υπάρχουν κωνοφόρα δέντρα στην περιοχή, τα οποία περιέχουν ρητίνη, τα αγριογούρουννα τρίβονται σε αυτή την αντιβακτηριακή ουσία. Αγγίζετε το γυαλιστερό, λειασμένο από τα αγριογούρουννα δέντρο. Τι ευχαρίστηση πρέπει να ένιωθε αυτό το πανίσχυρο άγριο ζώο, ξύνοντας το φλοιό του στα πλευρά και στην πλάτη του. Τι θα λέγατε να προσπαθήσετε να το ζήσετε και εσείς; Δοκιμάστε να τρίψετε την πλάτη σας (με τα ρούχα σας, φυσικά, όπως ακριβώς κάνουν τα αγριογούρουννα με τα σκληρά τρίχινα «ρούχα» τους) πάνω σε έναν κορμό με τραχύ φλοιό. Ρίξτε μια πιο προσεκτική ματιά στο φλοιό του δέντρου - μερικές φορές μπορείτε να δείτε τούφες τριχών ή μεμονωμένες τρίχες πάνω του. Μπορείτε να παρατηρήσετε αυτές τις τρίχες μέσω ενός μεγεθυντικού φακού. Αγγίζετε τις - είναι σκληρές ή απαλές; Τι χρώμα έχουν; Φανταστείτε ότι αυτές οι τρίχες πριν από λίγο καιρό περιφέρονταν στο δάσος στο σώμα κάποιου δυνατού, μυώδους αγριογούρουνου. Πού να βρίσκονταν άραγε μαζί του; Ποια θαμνώδης βλάστηση τις χτένιζε;

Σημείωση: Μπορεί δίπλα σε μια λακκούβα λάσπης να βρείτε δέντρα κατεστραμμένα και λασπωμένα σε μεγαλύτερο ύψος - περίπου 1,5 μ., και η περιοχή να βρίθεται από ίχνη ελαφιών και τα περιττώματά τους. Αυτό σημαίνει ότι βρίσκεστε σε ένα λουτρό ελαφιών!

Υπάρχει επίσης μεγάλη πιθανότητα να βρείτε περιττώματα και ίχνη αγριογούρουνου.

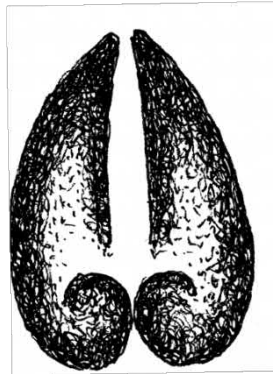
Αξίζει να σταματήσουμε για λίγο σε αυτό το σημείο. Στο δάσος, συχνά συναντάμε 3 ίχνη που μοιάζουν πολύ μεταξύ τους.

Πως τα ξεχωρίζουμε;

Ίχνος αγριόχοιρου: αποτελείται πάντα από το αποτύπωμα και των δύο οπλών (δηλαδή των μπροστινών και των πίσω δακτύλων). Το ίχνος που αφήνουν οι πίσω είναι πιο ευρύ από το αποτύπωμα της οπλής και λοξό. Ανάλογα με την ηλικία και το φύλο, τα ίχνη έχουν τα ακόλουθα μεγέθη: μήκος (χωρίς οπλές) 4-9 εκ, πλάτος 4-9 εκ.

Ίχνη ελαφιών: αποτελούνται από ένα αποτύπωμα οπλής. Ανάλογα με την ηλικία και το φύλο, τα ίχνη έχουν τα ακόλουθα μεγέθη:
Μήκος (χωρίς λαβές) 6-10 εκ, πλάτος 5-8 εκ.

Ίχνος ελαφιού: λεπτό, μήκους (χωρίς οπλές) 4-5 εκ. και πλάτους 3-4 εκ. Σχηματίζεται από τις αντανάκλασεις των οπλών και, σε μαλακό έδαφος, συχνά και από τις οπλές.

Αν βρεθείτε σε ένα μέρος όπου υπάρχουν αγριογούρουνα, πιθανότατα θα βρείτε και ένα τέτοιο μονοπάτι:

© Shutterstock

Βρίσκεται συχνά στην άκρη του δάσους. Το έδαφος είναι σκαμμένο σε μια έκταση δεκάδων τετραγωνικών μέτρων. Μερικές φορές υπάρχουν επίσης σκαμμένοι κύκλοι γύρω από κομμένους κορμούς δέντρων, όπου ζουν έντομα. Εδώ τα αγριογούρουνα, που είναι εξαιρετικά καλά στο σκάψιμο του εδάφους, αναζητούν τροφή - γαιοσκώληκες, σαλιγκάρια, βλαστούς, ρίζες φυτών κ.λπ. Προσπαθήστε να ψάξετε το έδαφος εκεί κοντά, αναζητώντας τα ζώα που έψαχναν τα αγριογούρουνα. Μπορείτε επίσης να αναζητήσετε εκεί κοντά μονοπάτια που ακολουθούν τα αγριογούρουνα, καθώς και άλλα μέρη όπου το έδαφος είναι σκαμμένο.

ΖΑΡΚΑΔΙ

φωλιά

Όταν συναντάτε ένα τέτοιο σημείο στο δάσος...:

Αυτό σημαίνει ότι ένα ζαρκάδι ξεκουραζόταν σε αυτό το σημείο. Τα ζαρκάδια δεν χτίζουν φωλιές, δεν φτιάχνουν κρεβάτια ούτε σκάβουν λαγούμια. Απλώς σπρώχνουν με τα κέρατά τους το υπόστρωμα (ακόμη και το επιφανειακό χώμα) στο σημείο όπου θέλουν να ξαπλώσουν.

περιττώματα

ροκανίσματα - Τα ζαρκάδια

τρώνε τις κορυφές των βλαστών, γι' αυτό τα δέντρα που ροκανίζουν έχουν χαρακτηριστικό κωνικό σχήμα.

Αξίζει να εξετάσετε πιο προσεκτικά τη φωλιά. Εκτός από μια καλή πιθανότητα να βρείτε ίχνη και περιττώματα, μπορείτε επίσης να παρατηρήσετε πού στεκόταν το ζαρκάδι ενώ προετοίμαζε τη φωλιά του.

Μπορείτε επίσης να ψάξετε για τρίχες στη φωλιά (υπάρχουν πολλές, ειδικά την άνοιξη, όταν τα ζώα αλλάζουν το χειμερινό τους τρίχωμα με το καλοκαιρινό). Μπορείτε να ετοιμάσετε μικρά κουτιά στα οποία θα συλλέγετε το τρίχωμα που θα βρείτε στη φωλιά ή που θα μαζέψετε από τα δέντρα εκεί κοντά. Παρατηρήστε τα με ένα μεγεθυντικό φακό. Βλέπετε κάποιες διαφορές; Στο μήκος, το πάχος, την σκληρότητα ή το χρώμα;

Όταν βρείτε μια φωλιά, αξίζει επίσης να κοιτάξετε τριγύρω μήπως βρείτε κι άλλες φωλιές ελαφιών. Πολύ συχνά αυτά τα ζώα ξεκουράζονται σε μεγαλύτερες ομάδες. Μπορείτε να μετρήσετε πόσες τέτοιες φωλιές βρίσκονται η μία δίπλα στην άλλη.

ΕΛΑΦΙ

Κοιτάζοντας το έδαφος, θα συναντήσετε περιστασιακά μεμονωμένα ή ομαδοποιημένα περιττώματα σε σχήμα επιμήκων σφαιρών. Το σχήμα τους μοιάζει με τα περιττώματα ζαρκαδιών, αλλά είναι μεγαλύτερα από αυτά. Για να βεβαιωθείτε ότι πρόκειται για περιττώματα ελαφιών, μπορείτε να τα μετρήσετε.

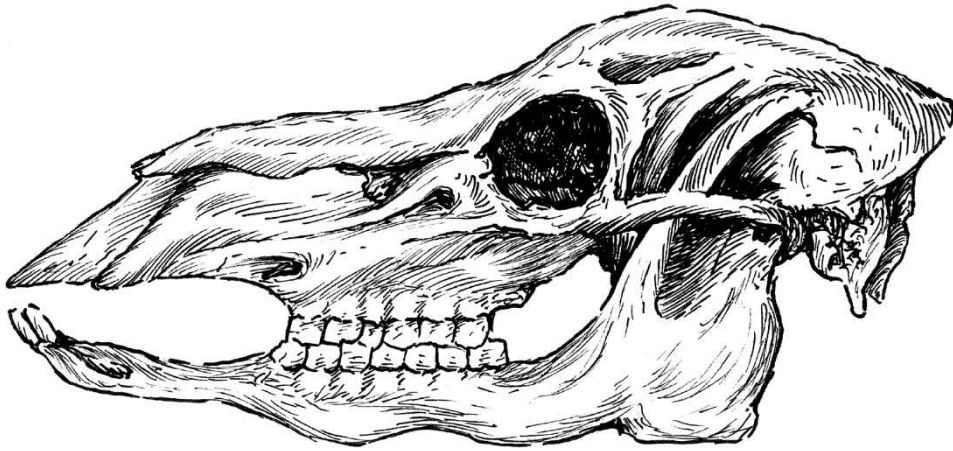
Κόπρανα ελαφιού: μήκος: 1,5-2,6 εκ., πλάτος: 0,7-1,3 εκ.

Κόπρανα ζαρκαδιού: μήκος: 0,8-1,2 εκ., πλάτος: 0,6-0,8 εκ.

Στα μέρη όπου ζουν ελάφια, οι κορμοί των δέντρων, ειδικά των νεαρών, φέρουν σημάδια από τα δόντια τους.

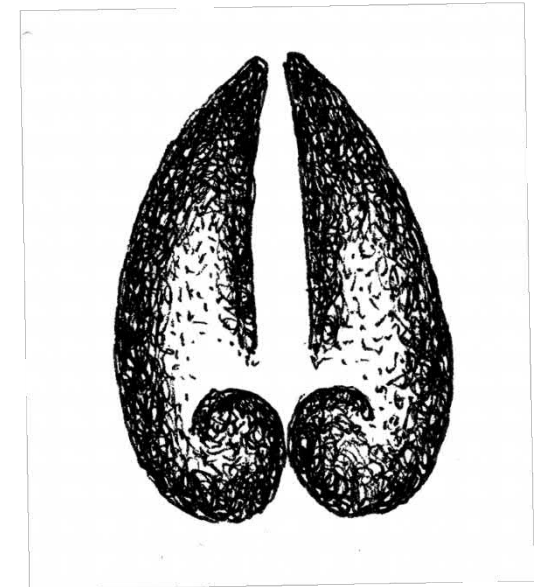
Τα ελάφια εμπλουτίζουν τη διατροφή τους με φλοίους από τους κορμούς των δέντρων. Αυτά τα ζώα (όπως τα ελάφια) δεν έχουν κοπτήρες στη άνω γνάθο αλλά μόνο στην κάτω γνάθο. Αυτοί οι κοπτήρες διαπερνούν τον κορμό και τραβούν προς τα πάνω τον φλοιό. Το αποτέλεσμα είναι ανοιχτόχρωμες ραβδώσεις στον κορμό που συχνά μαυρίζουν με την πάροδο του χρόνου.

Σχεδιασμένο από την Joanna Gwarek

Ίσως θελήσετε να ακολουθήσετε τα βήματα του ελαφιού; Θα τα αναγνωρίσετε από τα μεγάλα ίχνη σε σχήμα καρδιάς. Πού θα σας οδηγήσουν;

ίχνη

Σχεδιασμένα από την Joanna Gwarek

ΑΣΒΟΣ

© Shutterstock

Αυτό το μυστικοπαθές ζώο είναι εξαιρετικά δύσκολο να συναντηθεί. Ακριβώς όπως τα ίχνη του δεν είναι εύκολο να βρεθούν.

© Maja Glowacka

Έτσι όταν καταφέρεις να βρεις ίχνη ασβού θα νοιώσεις μεγάλο ενθουσιασμό. Αν βρεις μια φωλιά απομακρύνσου από αυτήν, για να μην τρομάξεις τους πιθανούς κατοίκους. Ελέγξε με κιάλια, από μακριά, αν υπάρχουν περισσότερες εισοδοι στις φωλιές (μπορεί να υπάρχουν αρκετές). Μπορείτε να δείτε σημάδια πρόσφατου σκαψίματος; Είναι η είσοδος της φωλιάς καθαρή, χωρίς πεσμένα φύλλα ή ιστούς αράχνης; Αν ναι, αυτό σημαίνει ότι η φωλιά κατοικείται από έναν ασβό.

Ωστόσο, ακόμη και αν η φωλιά δεν χρησιμοποιείται αυτή τη στιγμή, οι ασβοί μπορεί να επιστρέψουν σε αυτήν μετά από κάποιο χρονικό διάστημα. Αλλιώς θα την κατοικήσουν αλεπούδες.

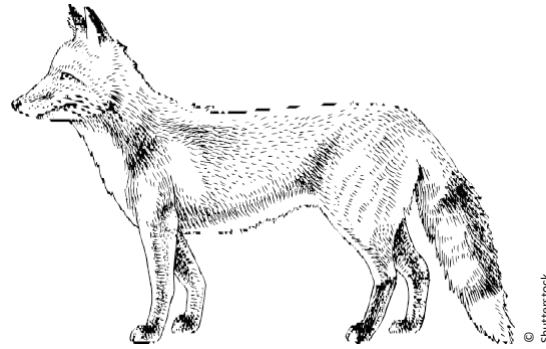
Στην περιοχή όπου ζουν ασβοί, μπορεί να συναντήσετε μια σφηκοφωλιά στο έδαφος.

© Maja Glowacka

Οι ασβοί τις ξεθάβουν από το έδαφος για να φάνε τις λιπαρές «πρωτεϊνικές βόμβες» που είναι για αυτούς οι προνύμφες. Μπορεί να πέσετε πάνω σε μια στιγμή που οι μπερδεμένες σφήκες πετούν ακόμα γύρω από τη φωλιά τους. Τότε είναι πολύ θυμωμένες (δεν είναι περίεργο...). Σε μια τέτοια περίπτωση, απομακρυνθείτε από την περιοχή και παρατηρήστε από μεγαλύτερη απόσταση. Ωστόσο, αν δείτε ότι δεν υπάρχει κίνηση στη σφηκοφωλιά, αυτό σημαίνει ότι έχει ξεθαφτεί πολύ νωρίτερα. Τότε μπορείτε να πλησιάσετε με ασφάλεια και να παρατηρήσετε το ίδιο το σημείο (συχνά υπάρχουν υπολείμματα προνυμφών), καθώς και το μέρος όπου βρισκόταν υπόγεια.

ΑΛΕΠΟΥ

© Shutterstock

ίχνη

Δεν είμαστε πάντα σίγουροι ποιο από τα δύο είδη - αλεπού ή ασβός - κατοικεί στη φωλιά. Μερικές φορές αυτά τα ζώα παλεύουν για την πρόσβαση στη φωλιά. Συμβαίνει επίσης να συνυπάρχουν μεταξύ τους σε ένα σύστημα φωλιών. Μερικές φορές βρίσκουμε φωλιές που είναι ακατοίκητες, κάτι που δεν σημαίνει ότι έχουν εγκαταλειφθεί για πάντα. Οι ασβοί έχουν πολλές φωλιές στην επικράτειά τους και τις χρησιμοποιούν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές (μεταξύ άλλων, αυτό εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα ή μάλλον την αφθονία της εμφάνισης της αγαπημένης τους τροφής - των γαιοσκωλήκων).

Συμβαίνει επίσης να εγκαταλείπουν τη φωλιά για λίγο, ώστε τα παράσιτα που τα ταλαιπωρούν να πεθάνουν λόγω έλλειψης τροφής.

περιττώματα

© Maja Glowacka

Τα περιττώματα της αλεπούς έχουν σχήμα κυλίνδρων μήκους 8-10 εκ. και διαμέτρου 2 εκ., στριμμένα στο ένα άκρο. Σε αυτά μπορείτε να βρείτε τρίχες, φτερά και θραύσματα οστών, καθώς και σπόρους φρούτων, με τους οποίους το ζώο εμπλουτίζει τη διατροφή του. Οι αλεπούδες συχνά τα χρησιμοποιούν για να σηματοδοτήσουν τα όρια της επικράτειάς τους, αφήνοντάς τα σε εκτεθειμένα μέρη (όπως κορμούς δέντρων ή λόφους από τυφλοπόντικες). Με αυτό τον τρόπο τα περιττώματα είναι ορατά από μεγαλύτερη απόσταση.

© Maja Glowacka

Στην αναζήτηση μιας αλεπούς, μπορεί περιστασιακά να βρείτε μεγάλο αριθμό φτερών σε ένα σημείο. Αυτό είναι ίχνος του γεύματος κάποιου αρπακτικού ζώου - μπορεί να είναι αλεπού, αλλά και κάποιο πουλί, όπως γεράκι.

ΔΡΥΟΚΟΛΑΠΤΗΣ

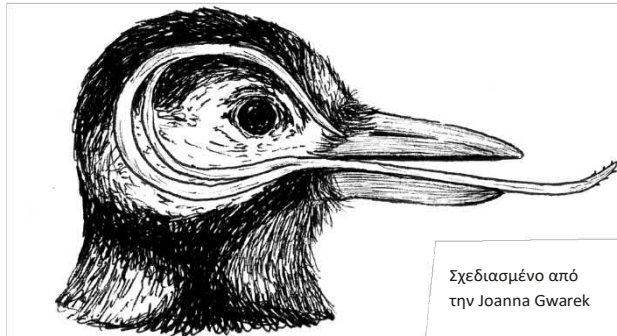
Πολύ συνηθισμένα σημάδια σαν αυτά νομίζουμε ότι τα αφήνουν τα αγριογούρουνα. Συχνά δεν τα αναγνωρίζουμε, επειδή δεν μας περνά από το μυαλό ότι αυτά τα ίδια πουλιά είναι υπεύθυνα για το σχίσμο των κορμών κοντά στο έδαφος. Άλλωστε, τα βλέπουμε και τα ακούμε στις κορυφές των δέντρων! Κι όμως οι δρυοκολάπτες είναι σε θέση να σχίσουν ολόκληρο τον κορμό που έχει κοπεί, αναζητώντας σκαθάρια, ακόμη και κάτω από το επίπεδο του εδάφους.

Ο μεγάλος δρυοκολάπτης σκαλίζει τρύπες σε κορμούς δέντρων μεγέθους αρκετών εκατοστών, ενώ ο πολύ πιο σπάνιος και μεγαλύτερος μαύρος δρυοκολάπτης είναι ικανός να σκάψει τρύπες μήκους έως και 100 εκατοστών!

Ένας τέτοιος κορμός δεν είναι κούφιος. Είναι ένα μέρος όπου ο δρυοκολάπτης βρίσκει την τροφή του, δηλαδή έντομα. Πρώτα πετάει μέχρι τον κορμό και, χτυπώντας τον ελαφρά με το ράμφος του, εξετάζει αν αξίζει τον κόπο να σπάσει τον κορμό. Και υπάρχουν πολλά να σκεφτεί, γιατί είναι μια δύσκολη δουλειά, ακόμα και για ένα ζώο τόσο τέλεια προσαρμοσμένο σε αυτήν.

Μία από τις ιδιαιτερότητες των δρυοκολάπτων είναι η κολλώδης γλώσσα τους, που καταλήγει σε άγκιστρα. Είναι τόσο μακριά που δεν χωράει στο ράμφος και με δύο βρόχους τυλίγεται γύρω από το κρανίο. Με αυτή τη γλώσσα, το πουλί διεισδύει στο εσωτερικό του κορμού και αναζητά έντομα που βρίσκονται πιο βαθιά.

Κοιτάζτε μέσα σε ένα τέτοιο κορμό, που έχει διατρηθεί από έναν δρυοκολάπτη. Μπορείτε να φωτίσετε με έναν φακό για να δείτε καλύτερα. Συχνά μπορείτε να δείτε τα υπολείμματα μιας περίτεχνης μυρμηγκοφωλιάς, ακόμη και νεκρά μυρμήγκια κολλημένα στη ρητίνη (αν πρόκειται για κωνοφόρο δέντρο).

Ένα συνηθισμένο ίχνος, που βρίσκεται σε περιοχές όπου υπάρχουν πολλά κωνοφόρα, είναι σωροί από κώνους με ακανόνιστες φθορές.

© Maja Glowacka

Έχουν καταστραφεί από το ράμφος ενός δρυοκολάπτη. Αν βρείτε τέτοια ίχνη, κοιτάζτε ψηλά - συχνά πάνω από το κεφάλι σας μπορείτε να δείτε το σημείο από όπου έχουν αποκολληθεί οι κώνοι. Πρόκειται για μια σφυρηλάτηση, μια τρύπα που έχει σκαφτεί ειδικά από τον δρυοκολάπτη, ή ένα κλαδί σε σχήμα σφήνας, όπου το πουλί τοποθετεί τον κώνο για να τον ακινητοποιήσει ώστε, σφυρηλατώντας το να μπορέσει να εξαγάγει τους σπόρους. Για να τραφεί, ο δρυοκολάπτης χρειάζεται περίπου 2.000 σπόρους την ημέρα (υποθέτοντας ότι τρέφεται μόνο με αυτούς).

© Maja Glowacka

Μερικές φορές την άνοιξη, όταν οι δρυοκολάπτες δεν έχουν αρκετή τροφή επειδή δεν υπάρχουν ακόμη πολλά έντομα και οι σπόροι των κουκουναριών έχουν ήδη φαγωθεί ή έχουν χυθεί έξω, οι δρυοκολάπτες τρυπάνε τα δέντρα για να πιουν το χυμό που μόλις αρχίζει να ρέει στα ξυπνημένα δέντρα. Αυτός ο χυμός περιέχει πολλούς σάκχαρες, οπότε αποτελεί πηγή ενέργειας για τα πουλιά σε μια δύσκολη περίοδο. Οι δρυοκολάπτες έχουν ιδιαίτερη προτίμηση στις δρύες, τα πεύκα, τις σημύδες και τα πουρνάρια.

© Maja Glowacka

ΣΚΙΟΥΡΟΙ

© Shutterstock

Οι σκίουροι είναι ακόμα σχετικά κοινοί στις περιοχές μας. Επομένως, δεν είναι ασυνήθιστο να βρούμε «λουλούδια κουκουνάρια». Μερικές φορές βρίσκονται στο έδαφος και άλλες φορές στους κορμούς κομμένων δέντρων. Οι σκίουροι αρέσκονται να τσιμπολογούν τα κουκουνάρια σε τέτοια υπερυψωμένα σημεία. Η ασυνήθιστη εμφάνιση του κουκουναριού οφείλεται στον τρόπο με τον οποίο οι σκίουροι αναζητούν τροφή.

© Maja Glowacka

Κρατούν τον κώνο με τα πόδια τους από το πάνω, στενότερο μέρος και αρχίζουν να τον δαγκώνουν από το φαρδύτερο άκρο. Σκίζουν τα φολιδια, ενώ περιστρέφουν τον κώνο προς μία κατεύθυνση σύμφωνα με τη διάταξη των φολιδιών. Το μέρος του κώνου που κρατάει ο σκίουρος με τα πόδια του παραμένει άθικτο.

ίχνη

Κοιτάξτε γύρω σας για να δείτε αν υπάρχει μεγάλη συσσώρευση τέτοιων «φαγωμένων» κουκουναριών ανάμεσα στα κλαδιά των δέντρων και αν υπάρχει φωλιά όπου ζουν σκίουροι. Ή μήπως μπορείτε να βρείτε την είσοδο μιας κουφάλας; Σκεφτείτε ποιος ζει μέσα. Είναι μια οικογένεια δρυοκολάπτων, σκίουρων ή παπαδίτσων; Ή μήπως ποντίκια; Οι κουφάλες που φτιάχνουν οι δρυοκολάπτες συχνά κατοικούνται από εντελώς διαφορετικά πλάσματα.

© Maja Glowacka

ΜΥΡΜΗΓΚΙΑ

Τα μυρμήγκια είναι συναρπαστικά έντομα. Φυσικά, όταν γνωρίζεις καλύτερα τον τρόπο ζωής των διαφόρων ζώων, το ίδιο μπορεί να ειπωθεί για όλα. Ωστόσο, τα μυρμήγκια είναι εξαιρετικά ποικιλόμορφα και χρησιμοποιούν μια πληθώρα τρόπων για να κάνουν τη ζωή τους ευκολότερη. Είναι σχετικά εύκολο να βρεις ίχνη τους (αναφερόμαστε σε αυτά που ξεχωρίζουν εύκολα στο έδαφος). Έχουν την εξής μορφή:

Τα ψηλά αναχώματα που συναντάτε στο δάσος είναι συνήθως φτιαγμένα από κοκκινοκέφαλα μυρμήγκια. Αξίζει να πλησιάσετε μια τέτοια κατασκευή και να παρατηρήσετε τι συμβαίνει στην επιφάνειά της. Παρατηρήστε πώς τα μυρμήγκια μεταφέρουν στοιχεία που μερικές φορές είναι μεγαλύτερα από το ίδιο τους το μέγεθος. Πώς το καταφέρνουν; Τα μεταφέρουν ή τα σέρνουν; Ή μήπως συνεργάζονται μεταξύ τους; Πώς το κάνουν; Πού πηγαίνουν τα μυρμήγκια, ποια μονοπάτια ακολουθούν; Ίσως τα παρατηρήσετε να σκαρφαλώνουν σε κάποιο δέντρο κοντά σας; Αυτό δεν είναι καθόλου περίεργο, καθώς τα κοκκινοκέφαλα μυρμήγκια (όπως και πολλά άλλα μυρμήγκια) τρέφονται με το μελίτωμα που παράγουν οι αφίδες, το οποίο βρίσκουν στους νεαρούς βλαστούς των δέντρων.

Εκτός από τα ίδια τα μυρμήγκια, μπορεί να παρατηρήσετε τρύπες στην επιφάνεια της μυρμηγκοφωλιάς. Αυτές είναι οπές εξαιρισμού μέσω των οποίων τα μυρμήγκια ρυθμίζουν τη θερμοκρασία στο εσωτερικό του «παλατιού» τους.

Υπάρχουν επίσης μυρμήγκια, τα οποία χτίζουν τις φωλιές τους σε δέντρα. Συχνά είναι δύσκολο να μαντέψει κανείς ότι το δέντρο που περνάει είναι κατοικημένο από αυτά τα μικροσκοπικά πλάσματα. Η φωλιά τους μπορεί να φτάσει τα 10 μέτρα ύψος! Μερικές φορές αντιλαμβάνεστε την παρουσία τους όταν βρίσκετε κάτω πολύ λεπτό πριονίδι που τα μυρμήγκια πετάνε έξω από τον κορμό. Αυτό το πριονίδι δημιουργείται από το έργο πολλών μασελών. Έχουμε τέλος έναν σύμμαχο που μας βοηθά να κρυφοκοιτάξουμε τι συμβαίνει μέσα στον κορμό. Είναι ο δρυοκολάπτης! Συχνά ξεφλουδίζει τους κορμούς για να φτάσει στη φωλιά των μυρμηγκιών.

Στο λιβάδι θα συναντήσετε μεγάλους λόφους, επίσης φτιαγμένους από μυρμήγκια. Στην επιφάνειά τους δεν θα βρείτε αεραγωγούς, επειδή η πραγματική φωλιά βρίσκεται κάτω από το έδαφος. Οι λόφοι έχουν προστατευτική λειτουργία σε αυτή την περίπτωση. Συχνά είναι διάσπαρτοι με φυτά, γεγονός που τους κάνει εύκολα διακριτούς από αυτούς που φτιάχνουν οι τυφλοπόντικες.

ΣΦΗΚΕΣ

Στο λιβάδι μπορεί να δείτε μια ασυνήθιστη σφηκοφωλιά. Στις αρχές της άνοιξης, αρκετές θηλυκές αρχίζουν να την χτίζουν σε χαμηλό ύψος από το έδαφος, στερεώνοντάς την σε ένα φυτό ή θάμνο. Μετά από λίγο καιρό, μία από τις σφήκες αρχίζει να κυριαρχεί στις άλλες, οι οποίες γίνονται εργάτριες.

Προσέξτε γύρω από αυτή τη φωλιά - μια θυμωμένη σφήκα μπορεί να σας τσιμπήσει.

© Maja Glowacka

© Maja Glowacka

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΤΤΩΜΑΤΑ

ΙΧΝΗ

Ζώο	Μήκος (εκ)	Πλάτος (εκ)	Σχόλια	Figure
Αγριογούρουνο	4-9	4-9	Μοιάζουν με τα ίχνη ελαφιών, ωστόσο, οι οπλές είναι πάντα ορατές στο ίχνος και απέχουν περισσότερο μεταξύ τους.	
Ζαρκάδι	6-10	5-8	Παρόμοια με τα ίχνη ελαφιών, αλλά διαφέρουν σημαντικά σε μέγεθος. Μοιάζουν και με τα ίχνη αγριόχοιρων, αλλά τα ίχνη των οπλών φαίνονται μόνο σε βαθύ χιόνι και δεν απέχουν τόσο.	
Ελάφι	4-5	3-4	Μοιάζουν με τα ίχνη ελαφιών αλλά είναι είναι πολύ μικρότερα.	
Αλεπού	μπροστινό πόδι: 7-8 πίσω πόδι: 6-7	μπροστινό πόδι: 5-6 πίσω πόδι: 4-5	Ένα ίχνος σε σχήμα σταγόνας. Συχνές διασταυρώσεις (ίχνη διατεταγμένα σε μία γραμμή). Ανάλογα με τον τρόπο κίνησης, η διάταξη μπορεί να μοιάζει με τα ίχνη ενός ρακούνη, ενός μικρού σκύλου ή ενός λαγού.	
Ασβός	7	6		
Σκίουρος	μπροστινό πόδι: 3-4 πίσω πόδι: 4-5	μπροστινό πόδι: 2 πίσω πόδι: 2,5-3,5	Το ίχνος είναι πολύ χαρακτηριστικό, καθώς όλα τα πόδια αναπηδούν κοντά το ένα στο άλλο, με τα μικρότερα μπροστινά να αναπηδούν πίσω από τα μεγαλύτερα πίσω πόδια. Κινείται με άλματα και πηδήματα.	

ΠΕΡΙΤΤΩΜΑΤΑ

Ζώο	Φωτογραφία	Σχόλια
Αγριογούρουνο		Σχηματίζονται αρκετά, σε σχήμα λουκάνικου, μήκους περίπου 2,5 εκ.
Ζαρκάδι		Μήκος (κάθε ενός): 1.5-2.6 εκ, πλάτος: 0.7-1.3 εκ.
Ελάφι		Μήκος (κάθε ενός): 0.8-1.2 εκ, πλάτος: 0.6-0.8 εκ.
Αλεπού		περιττώματα που βρέθηκαν σε λόφο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα δάση και τα λιβάδια είναι γεμάτα ζωή. Τα ζώα που ζουν σε αυτά αφήνουν πίσω τους πολλά «σημάδια» - ίχνη της παρουσίας τους. Ελπίζουμε ότι η ανακάλυψη και η αναγνώριση τους θα σας χαρίσει μεγάλη χαρά και θα σας φέρει πιο κοντά στον κόσμο της άγριας φύσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Bellmann H., Hymenoptera.** Bees, wasps and ants of central Europe, MULTICO Oficyna Wydawnicza, 2011.
- **Bouchner M.,** Guide to animal tracks, MULTICO. Warsaw, 1994
- **Chmielewski W.A.,** Tropy i ślady zwierząt. Guidebook for nature lovers, PTTK "Kraj" Publishing House. Warsaw, 1987
- **Hecker F.,** Getting to know animal tracks. Oficyna Wydawnicza Delta W-Z, Warsaw, 2008.
- **Jędrzejewski W., Sidorowicz W.,** The Art of Tracking Animals, Department of Mammal Research of the Polish Academy of Sciences, Białowieża, 2001
- **Kurek P., Piechnik Ł.,** European badger. Nature Monographs. Publisher of the Club of Naturalists. Świebodzin, 2017
- **Ohnesorge G., Scheiba B., Uhlenhaut K.,** Traces and tracks of animals, MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warsaw, 1997
- **Richarz K.,** Tropy i ślady zwierząt, Wydawnictwo RM, Warszawa, 2007
- **Richarz K., Limbrunner A.,** Animal tracks, MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warsaw, 1997
- **Romanowski J.,** Śladami zwierząt, PWRiL, Warsaw, 1998
- **Skoczylas R.,** Forest Meetings, Radio and Television Publishers, Warsaw, 1991

κείμενα: **Maja Glowacka**
σκίτσα: **Joanna Gwarek**
φωτογραφίες: **Maja Glowacka**
graphic design: **Magdalena Jaszczuk**
επιμέλεια κειμένου: **Malgorzata Ruszkowska**
project manager: **Irka Jazukiewicz**
WWF Πολωνίας

ΘΥΜΗΘΕΙΤΕ!

Το δάσος είναι το σπίτι των ζώων και εσείς είστε επισκέπτες σε αυτό, οπότε μην τα τρομάζετε, μην πλησιάζετε και μην τα ταΐζετε.

Για το καλό τους και για την ασφάλειά σας.

Αν βρίσκεστε σε Εθνικό Πάρκο, περπατάτε μόνο στα καθορισμένα μονοπάτια και, για την ασφάλειά σας, μην απομακρύνετε από αυτά.

Αναζητήστε ίχνη μαζί με έναν γονέα ή κηδεμόνα.

